

Talebattle: argumentation og gendrivelse

Med støtte fra Frederiksberg Fonden har Danske Taler udarbejdet en række undervisningsforløb til undervisningen i dansk og retorik i folkeskolens afgangsklasser og på gymnasiet. Forløbene sætter fokus på talen som argumenterende tekst og dykker ned i væsentlige elementer ved talegenren som argumentation, gendrivelse, appellform og stil.

Dette forløb bygger videre på undervisningsforløbet om [argumentation](#) ved at stille skarpt på kunsten af gendrive, altså det at imødekomme modpartens argumentation. Derudover findes et forløb om [stil](#).

1. Hvad er en gendrivelse?

Når man gendriver et argument, forholder man sig til sin modparts argumentation.

Forestil dig, at du er i DR Debatten, og en anden deltager netop har sagt, at vi skal sætte skatten op, hvilket du er uenig i. Når du får ordet, så gendriver du – altså argumenter mod – det synspunkt, fx ved at pege på, at skatten i forvejen er rigtig høj, eller at det ifølge nogle økonomer vil føre til større arbejdsløshed. Her gendriver du altså et konkret argument, som en konkret modstander netop har fremlagt.

Men du kan også gendrive ukonkrete argumenter og ukendte modstandere, hvis du ved eller tror, at dit synspunkt har mange modstandere. Forestil dig fx, at du står på en talerstol til et elevrådsmøde, hvor dit formål er at få indført affaldssortering i klasseværelserne på din skole. På bagerste række sidder en flok med armene over kors, og for at imødekomme deres skepsis indrømmer du på forhånd, at du udemærket ved, at affaldssortering er indviklet og svært at gennemføre i praksis, men at du har set et smart system i IKEA, og at pedellerne og rengøringspersonalet allerede er med på idéen. Her forudser du, dine modstanderes argumenter mod din sag, og gendriver dem, før de selv kan nå at komme med dem.

Når du bruger gendrivelse, styrker du din troværdighed og viser et overskud i din argumentation – du er i stand til at sætte dig ind i din modparts synspunkter, du er villig til at anerkende svaghederne ved din egen påstand, og du har styr på din research. Du fremstår altså velovervejet og velforberedt og dermed også mere overbevisende.

2. Eksempler på gendrivelse i taler

Eleverne opdeles i grupper, der hver læser en af talerne nedenfor og diskuterer, hvordan taleren anvender gendrivelse som et væsentligt element.

I sin undskyldningstale til Godhavnsdrene gør Mette Frederiksen opmærksom på, at hun godt ved, at mange er imod, at hun på statens vegne giver en officiel undskyldning:

1. "Jeg ved godt, at andre har den indvending, at vi, der har magten i dag, ikke kan tage skylden for noget, der skete engang.
2. "Nogle mener, at det var en anden tid. Det er også rigtigt."
3. "Så er der dem, der siger, at vi i Danmark ikke har tradition for at undskylde tilbage i historien."

Læs talen og diskuter, hvordan hun gendriver de tre modargumenter.

Mette Frederiksens undskyldningstale til Godhavnsdrene 2019

I sin tale ved klimastrejken Fridays for Future har gymnasieeleven Laura Vinstrup forestillet sig, hvilke argumenter der kan tænkes at være mod hendes påstand. Hun vil gerne have mere klimahandling, men hun ved, at der er mange indvendinger mod det ønske.

"Jeg siger ikke, at en person, kommune eller et land kan få styr på krisen alene, men alle har et ansvar for at gøre alt, hvad vi kan, for at få styr på krisen. Måske er Skanderborg Kommune ikke den største, men de har også et ansvar for vores allesammens fremtid, og nej, det bliver ikke kun de næste generationer, der kommer til at lide under klimakrisen, det gør vores også, hvis der ikke bliver handlet."

Find de to gendrivelse i citatet nedenfor, og formuler de påstande, som Laura Vinstrup gendriver.

Laura Vinstrups tale ved klimastrejken Fridays for Future 2019

Chris Preuss' grundlovstale fra 2020 er et godt eksempel på en tale, hvor taleren tager udgangspunkt i det modsatte synspunkt af sit eget og gendriver det ved simpelthen at erklære sig uenig. Preuss gendriver det synspunkt, at unge er ansvarsløse og skyld i udbredelsen af covid-19. Det gør han ved at pege på de erfaringer med unge, han har som formand for Dansk Ungdoms Fællesråd:

"Vi ser unge, som er omstillingsparate og i deres foreningsfællesskaber bidrager til – efter bedste evne – at løse de mange store og små udfordringer, som coronakrisen har påført os allesammen."

Her bruger Chris Preuss gendrivelsen som en indledning og som en introduktion til talens emne; nemlig unge og demokrati. Diskuter, om han får gendrevet synspunktet på en overbevisende måde.

Chris Preuss' grundlovstale 2020

I sin grundlovstale fra 2013 formulerer Margrethe Vestager en gendrivelse ved at stille et retorisk spørgsmål fra en ukendt afsender, inden hun udfolder hun sit argument for, hvorfor De Radikale går ind for reformer.:

"Jeg bliver tit spurgt om, hvorfor vi har så travlt med at lave reformer: "Går det ikke lidt for hurtigt? Har I befolkningen med jer? Er der ikke brug for en periode med ro frem for reformer?"

Find hendes gendrivelse, og diskuter, hvordan det virker at medtage modstanderens synspunkt i form af spørgsmål.

Margrethe Vestagers grundlovstale 2013

3. Affaldssortering eller ej

I grupper forbereder den ene halvdel af klassen en tale, hvor de argumenterer for indførelsen af affaldssortering på skolen. Den anden halvdel forbereder en tale, hvor de argumenterer imod.

Talerne skal indeholde mindst 2 argumenter for synspunktet og en gendrivelse af deres modparters synspunkt. Her må eleverne forsøge at forudse, den anden parts argumentation.

Talerne må maks. vare 3 minutter.

Eleverne holder skiftevis deres for- og imod-taler på klassen.

PRAKTISK

Forløbet tager 1-2 lektioner og er målrettet eleverne i folkeskolens afgangsklasser og gymnasiernes 1. g-/1. hf-elever.

Forløbet indeholder tre aktiviteter:

1. Læreroplæg på klassen om, hvad gendrivelse er. Her kan du benytte forklaringen "Hvad er en gendrivelse?"
2. Gruppearbejde om gendrivelse i taler. Du finder 4 udvalgte taler med tilhørende arbejdsopgaver under "Eksempler på gendrivelse i taler".
3. Talebattle på klassen. Her kan du bruge oplægget og formatet "Affaldssortering eller ej".

FORMÅL

- Kendskab til gendrivelse som virkemiddel i argumentation.
- At lære at genkende gendrivelse i offentlig argumentation.
- At øve sig i selv at producere argumenter og gendrivelse for og imod en given sag.
- At øve sine mundtlige færdigheder.

UDVALGTE TEMARUM

- GOLDEN DAYS – Glemte kvindestemmer
- GOLDEN DAYS – Mathilde Fibiger: Kvindesagens moder
- GOLDEN DAYS – Kønsroller og kvindekamp fra Elisabeth Grundtvig til Sofie Linde

SENEST TILFØJET SAMLINGEN

- Sørine Gotfredsens prædiken 12. søndag e. Trinitatis 2022
- Michael Vindfeldts velkomsttale til Dronning Margrethe i anledning af sensommertogtet 2022
- Mette Frederiksens tale til Dansk Erhvervs årsmøde 2022

SENESTE NYHEDER

- QUEENS – De glemte dronninger
- Talefest 2022 – Musik og taler om håb på Skamlingsbanken
- Fynske unge holder tale om håb i Bogen

KONTAKT

Danske Taler
Carit Etlars Vej 3
1814 Frederiksberg C

+45 23 67 20 00
redaktion@dansketaler.dk

[Cookiepolitik](#)

